

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ**

2017 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylöl 2018

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	2
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	3
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	3
5.	DENETİM GÖRÜŞÜ	3
6.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	4
7.	EKLER.....	13

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (II) sayılı Cetvelde Özel Bütçeli İdareler arasında yer alan MTA Genel Müdürlüğü, muhasebe işlemlerini “Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği” hükümlerine tabi olarak yapmaktadır. Bu bağlamda anılan Yönetmeliğin 510'uncu ve 514'üncü maddelerinde sayılan defter, cetvel ve tabloların düzenlendiği görülmüştür.

Kurum muhasebe işlemlerini say2000i sistemi üzerinden yürütmekte iken 20 Ekim 2017 tarihinden itibaren, Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi (BKMYBS) kapsamında Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemini (YDMBS) kullanmaya başlamıştır.

MTA Genel Müdürlüğünün 2017 yılı başlangıç ödenekleri ve 2017 yılı sonu itibarıyla gerçekleşme tutarları özet olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

2017 Yılı Bütçe Gerçekleşme Tablosu					
	Başlangıç Bütçesi	Ekleme	Yıl Sonu Bütçesi	Yıl Sonu Gerçekleşme	Yıl Sonu Bütçesine Göre Gerç.Or. %
A - GELİRLER	679.081.000		679.081.000	854.550.336	126
Öz gelir	193.000.000		193.000.000	514.431.836	266
Net Finansman	5.000.000		5.000.000	-	
Hazine Yardımı	481.081.000		481.081.000	340.118.500	71
B - GİDERLER	679.081.000	48.081.106	727.162.106	665.147.363	91
1-Personel Giderleri	161.881.000	28.000	161.909.000	157.912.792	98
2-Prim Giderleri	30.942.000	-28.000	30.914.000	30.158.217	98
3-Mal ve Hiz. Alım Gid.	25.905.000	19.239.900	45.144.900	41.922.684	93
5-Cari Transferler	8.318.000	9.697.800	18.015.800	17.863.283	99
6-Sermaye Giderleri	452.035.000	19.143.406	471.178.406	417.290.387	89

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,

- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kağıtlar sayım tutanağı,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tabloları olan Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıttığından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜ

Maden tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2017 yılına ilişkin ekte yer alan mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Yaklaşık Maliyetin Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin Öngördüğü Şekilde Tespit Edilmemesi

MTA Genel Müdürlüğü tarafından Ülke çapında üç ayrı bölge olarak ihale edilen “Dere Sedimanı Örneklemesi Hizmet Alımı” işinde yaklaşık maliyetin Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin öngördüğü şekilde belirlenmediği görülmüştür.

MTA Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye’nin jeokimyasal yapısının tespiti amacıyla “Dere Sedimanı Örneklemesi Hizmet Alımı” yaptırılmasına karar verilmiş ve Ülke çapında üç bölge olarak ayrılan çalışma alanlarının 1, 2 ve 3 üncü Bölge olarak ayrı ayrı ihalesi; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun istisnalara ilişkin 3-f maddesinde belirtilen hizmet alımı kapsamında değerlendirilerek, yine bu maddede belirtilen mal ve hizmet alımlarına ilişkin esas ve usullerin belirlenmesine yönelik olarak Kurumca çıkarılan “*Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 3 üncü Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar*”ın 15 inci maddesine göre açık ihale usulü ile ihale edilmiştir.

İşin miktarı; 1, 2 ve 3 üncü Bölgelerde sırasıyla 16.500 adet, 15.600 adet ve 20.000 adet jeokimya örnekleme alınması ve alınan örneklerde gerekli işlemler yapılarak Kurumun analiz yapmasına uygun hale getirilmesidir. İhale bedeli de birim fiyat/adet üzerinden teklif alınarak belirlenmiştir.

Yapılan incelemede; Söz konusu hizmet alımı işinin yaklaşık maliyetinin idarece aşağıdaki şekilde tespit edildiği görülmüştür:

a-) 1, 2 ve 3 üncü Bölge ihalesiyle ilgili olarak yedi firmadan ayrı ayrı fiyat istenmiş ve her bölge için verilen fiyatların ortalaması yaklaşık maliyet olarak kabul edilmiştir.

Buna göre söz konusu işlerin yaklaşık maliyeti; 1 inci Bölge için 2.475.000.- TL, 2 nci Bölge için 2.340.000.- TL, 3 üncü Bölge için 2.800.000.- TL. olarak tespit edilmiştir.

b-) 1, 2 ve 3 üncü Bölgelere ait İşlerin ihalesinde teklif edilen fiyatlar ise aşağıda belirtilen şekilde olmuştur.

1 inci Bölge için verilen teklif fiyatlar; 7.672.500, 4.867.500, 3.300.000, 2.689.500, 2.499.750 ve **627.000.-** TL.

2 nci Bölge için verilen teklif fiyatlar; 5.896.800, 3.822.000, 2.542.800, **592.800.-** TL.

3 üncü Bölge için verilen teklif fiyatlar; 5.900.000, 3.580.000, 3.260.000, **760.000.-** TL. dir.

Bu veriler doğrultusunda; 1 inci Bölgede yaklaşık maliyet 2.475.000.- TL iken ihale bedeli 627.000.- TL. ve en avantajlı ikinci teklif ise 2.499.750.- TL. olarak gerçekleşmiş,

2 nci Bölgede yaklaşık maliyet 2.340.000.- TL. iken ihale bedeli 592.800.- TL. ve en avantajlı ikinci teklif ise 2.542.800.- TL. olarak gerçekleşmiş,

3 üncü Bölgede yaklaşık maliyet 2.800.000.- TL. iken ihale bedeli 760.000.- TL. ve en avantajlı ikinci teklif de 3.260.000.- TL. olarak gerçekleşmiştir.

Görüldüğü üzere her üç ihalede de ekonomik açıdan en avantajlı teklif yaklaşık maliyetin çok altındadır ve en avantajlı ikinci teklif ile arasındaki fark da çok yüksektir. Bahse konu ihalelerde, teklif fiyatı yaklaşık maliyetin altında olan firmanın teklifi için, aşırı düşük teklif değerlendirmesi yapılmasına ihale komisyonunca karar verilmiş ve firmanın açıklamaları yeterli bulununca 1, 2 ve 3 üncü Bölgelerin “Dere Sedimanı Örneklemesi Hizmet Alımı” ihalesi aynı firmaya verilmiştir.

İlgili firma verdiği teklifler üzerinden 1 ve 3 üncü Bölgelerle ilgili işi yapmaya devam etmektedir. Ancak 2 nci Bölge ile ilgili hizmet alımı işi ise işin sözleşmesi gereği fesh edilmiştir.

Bu açıklamalara göre; 1, 2 ve 3 üncü Bölge olarak ayrı ayrı ihale edilen “Dere Sedimanı Örneklemesi Hizmet Alımı” işinde yaklaşık maliyet ile ihale bedeli arasında büyük fark oluştuğu görülmektedir.

4734 sayılı Kanunun “İstisnalar” başlıklı 3 üncü maddesinin (f) bendinde,

“Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir idare tarafından karşılanarak elde edilen sonuçların bu idare tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı haller hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımları,

.....

Ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç bu Kanuna tâbi değildir.” denilmiş,

Kanunun “İstisnalara ilişkin esas ve usuller” başlıklı Geçici 4 üncü maddesinin (c) bendinde de; *“Bu Kanunun 3 üncü maddesinin (f) bendi gereğince yapılacak mal ve hizmet alımlarına ilişkin esas ve usuller, Kamu İhale Kurumunun uygun görüşü üzerine, ilgili kurumlar tarafından, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınmak suretiyle Kanunun yürürlüğe gireceği tarihe kadar hazırlanarak, Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe*

konulur.” denilmiş,

olup buna bağlı olarak “Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3 üncü Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar” 07.01.2006 tarihinde yayımlanmıştır.

Dolayısıyla MTA tarafından 4734 sayılı Kanunun 3/f bendi kapsamında yapılacak ihalelerde söz konusu Esaslar uygulanmakta olup bu ihale de bahse konu Esaslar'a göre yapılmıştır. Esaslar'ın 36 ncı maddesindeki; “Bu Esaslarda belirtilmeyen hususlarda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.” hükmü gereğince gerektiğinde 4734 sayılı Kanun ve 4735 sayılı Kanun hükümleri de uygulanmaktadır.

Sözkonusu Esaslarda Mal veya hizmet alımları ihalesi yapılmadan önce yaklaşık maliyetin nasıl tespit edileceği düzenlenmiş olup Esasların “Yaklaşık maliyet” başlıklı 8 inci maddesinde; “Mal veya hizmet alımları ihalesi yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyet belirlenir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir. Yaklaşık maliyete ihale ilanlarında yer verilmez, isteklilere veya ihale süreci ile resmi ilişkisi olmayan diğer kişilere açıklanmaz.

Ayrıca, arazi faaliyetlerine ilişkin acil ihtiyaçlar, sınai ve teknolojik zorunlulukların gerektirdiği özellik arz eden durumlarda, yaklaşık maliyetin belirlenmesinde güçlükler olması halinde, gerekçeleri ile açıklanmak suretiyle ihale yetkilisinin onayının alınmasını müteakip, bu Esaslardaki usullerden biriyle mal ve hizmet alımı yapılır.” denilmiştir. Esaslar'da bunun dışında yaklaşık maliyetin tespit yöntemine dair bir düzenleme bulunmamaktadır.

Hal böyle olunca Esaslar'ın 36 ncı maddesi gereği 4734 sayılı Kanun ve alt düzenlemelerine gidilmesi gerekmektedir.

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 8 inci maddesinde,

“Yaklaşık maliyetin hesaplanmasına esas miktar ve fiyatların tespiti

MADDE 8 – (1) İdareler, yaklaşık maliyetin hesaplanabilmesi için öncelikle ihale konusu hizmeti oluşturan iş kalemlerini veya gruplarını ve bunlara ilişkin miktarları tespit ederler. Bu amaçla, idare tarafından gerek duyulduğunda, aşağıda belirtilen esas ve usuller çerçevesinde miktar araştırması da yapılabilir.

(2) Yaklaşık maliyete ilişkin fiyatların tespitinde;

a) Kamu kurum ve kuruluşlarınca işin niteliğine göre belirlenmiş fiyatlar,

b) İhaleyi yapan idare veya diğer idarelerce gerçekleştirilmiş aynı veya benzer işlerdeki fiyatlar,

c) İlgili odalarca belirlenmiş fiyatlar,

ç) İhale konusu işi oluşturan iş kalemlerine veya gruplarına ilişkin olarak piyasadan yapılacak fiyat araştırması kapsamında elde edilecek fiyat tekliflerinin aritmetik ortalaması alınmak suretiyle ya da konusunda uzman bilirkişi ve ekspertizlerden soruşturularak oluşturulan fiyatlar,

d) İhale konusu işe ilişkin olarak Bütçe Uygulama Talimatlarında ve/veya Sağlık Uygulama Tebliğinde yer alan fiyatlardan KDV veya farklı nitelikteki diğer giderler indirilmek suretiyle bulunan fiyatlar,

Esas alınır.

(3) İdareler yaklaşık maliyete ilişkin fiyatların tespitinde, (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen fiyatların birini, birkaçını veya tamamını herhangi bir öncelik sırası olmaksızın kullanabilirler.

(4) Fiyat araştırması için yapılan çalışmalarda fiyat sorulacak kişi ve kuruluşlara yazılan yazıda fiyatı tespit edilecek iş grubu veya iş kaleminin ayrıntılı özelliklerine yer verilir. Fiyat istenecek kişi ve kuruluşlara aynı koşulları taşıyan yazılarla başvurulur ve fiyatlar KDV hariç istenir. İstenen özellikleri taşımayan veya gerçek piyasa rayiçlerini yansıtmadığı düşünülen fiyat bildirimleri ve proforma faturalar değerlendirmeye alınmaz ve buna ilişkin gerekçeler yaklaşık maliyet hesap cetvelinde gösterilir.

(5) Özelliği bulunan hizmet alımlarında; önceki yıllarda bitirilmiş benzer nitelikteki işlerde oluşan fiyatların piyasa fiyatları ile karşılaştırılması suretiyle bulunan fiyatlar veya benzer nitelikteki hizmetlerde uzmanlık ve deneyimini kanıtlamış kamu ve özel sektör kuruluşları ile gerçek kişilerden soruşturularak oluşturulan fiyatlar kullanılabilir. Yapılan her türlü araştırmaya rağmen fiyatın tespit edilemediği veya tespit edilen fiyatların rayiçleri yansıtmadığının anlaşıldığı durumlarda; idarece re'sen fiyat belirlenir ve gerekçesi yaklaşık maliyet hesap cetvelinde gösterilir." denilmiş,

Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde de;

“Yaklaşık maliyetin hesaplanması ve güncellenmesi

MADDE 9 – (1) Birim fiyat üzerinden teklif alınan ihalelerde;

a) Her bir iş kaleminin miktarını ve gerçekleştirilmesine ilişkin şartları gösteren bir cetvel hazırlanır. Bu cetvelde her bir iş kaleminin adı, birimi, birim fiyatı ve bu fiyata dâhil olan maliyetler ile varsa diğer unsurlar gösterilir.

b) Birim fiyata dâhil olan maliyetler, iş kalemi ile ilgili bütün unsurları içerecek şekilde düzenlenir ve bu iş kalemine dâhil olmayan başka giderler öngörülmez.

(2) Götürü bedel üzerinden teklif alınan ihalelerde, işin gerçekleştirilmesine ilişkin şartları gösteren bir cetvel hazırlanır. Bu cetvelde işçilik ile varsa malzeme, ekipman ve diğer unsurlar için belirlenen fiyatlar ve bu fiyata dahil olan maliyetler gösterilir.

(3) Hizmetin gerçekleştirilmesi için gerekli olan iş kalemlerine veya iş gruplarına ilişkin miktarların tespit edilen fiyatlarla çarpımı sonucu bulunan tutarların toplanması ile elde edilen genel toplam tutar, sözleşme giderleri ve genel giderler ile KDV hariç olarak belirlenir. Bulunan bu tutara işin niteliği dikkate alınarak (Değişik ibare: 25/01/2017-29959 R.G./1. md.) % 7 oranını geçmemek üzere yüklenici kârı eklenir. Bu tutar, kâr hariç belirlenen genel toplam tutar üzerinden hesaplanan sözleşme giderleri ve genel giderler ile toplanarak yaklaşık maliyet hesaplanır. Buna ilişkin hesap cetveli hazırlayanlarca imzalandıktan sonra, ihale onay belgesinin ekine konularak ihale yetkilisine sunulur. (Ek 16/7/2011-27996 R.G./1. md.) Yüklenici için öngörülen kar tutarının bu cetvelde gösterilmesi zorunludur.

(4) (Değişik: 7/6/2014–29023 R.G./3.md., Geçerlilik: 1/2/2014) Yaklaşık maliyetin, hesaplandığı tarihten itibaren ihalenin ilk ilan veya davet tarihine kadar güncelliğini kaybettiği durumlarda, işi oluşturan unsurlara ilişkin maliyetler idarelerce, endeks üzerinden güncellenir.

(5) Asgari ücret ve diğer işçilik maliyetlerinde ilgili mevzuatından kaynaklanan değişiklikler nedeniyle yaklaşık maliyetin ihale tarihine kadar geçen sürede değişikliğe uğradığının belirlenmesi durumunda, gerekçesi belirtilmek suretiyle ihale komisyonu tarafından, bu maliyetler dikkate alınarak yaklaşık maliyet güncellenir.” denilmiştir.

Yukarıya aynen alınan Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 9 uncu maddesi birinci fıkrasında “birim fiyat üzerinden teklif alınan ihalelerde” yaklaşık maliyetin nasıl hesaplanacağı belirtilmiştir.

Ancak yukarıda belirtilen üç ihaleye ait hizmet alım işinde yaklaşık maliyet, sadece firmalardan alınan fiyatların ortalaması alınarak tespit edilmiştir. Hâlbuki Yönetmeliğin 9 uncu maddesi birinci fıkrasında birim fiyat üzerinden teklif alınan ihalelerde daha ayrıntılı bir çalışma ile yaklaşık maliyetin belirlenmesi öngörülmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, MTA Genel Müdürlüğü tarafından ülke çapında üç bölge olarak ihalesi yapılan “Dere Sedimanı Örnekleme Hizmet Alımı” işinde, yaklaşık maliyetin Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin öngördüğü şekilde belirlenmediği ve gerçekçi olmadığı görülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Ülkemizin Jeokimya Atlasının hazırlanması için 2011 yılında başlanan "Dere Sedimanı Örneklemesi", hizmet alımı şeklinde başlanılmış, yaklaşık maliyet belirlemek için Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca emsali çalışmanın yapılmamış olması, ilgili meslek odaları tarafından belirlenmiş bir fiyatın olmaması, ayrıca Ülkemizin coğrafik, iklimsel ve güvenlik bakımından farklılıklar göstermesi nedeni ile 2011 yılı maliyet ve gerçekleşme baz alınarak yaklaşık maliyet oluşturulmuş, ihalede aşırı düşük teklif sorgulaması da yapılmak suretiyle durum değerlendirilmeye çalışılmıştır. Kurumumuzun yaptığı işler gereği 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (f) Bendi Kapsamında istisna maddesi düzenlenmiş fakat yaşanan bu tür bulgular nedeniyle esaslar revize edilecek olup bundan sonraki iş ve işlemlerimizde bu konuya dikkat edilecektir." denilmektedir.

Sonuç olarak Bulguda da detaylı olarak açıklandığı üzere, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde birim fiyat üzerinden teklif alınan ihalelerde yaklaşık maliyetin nasıl hesaplanacağı açıkça belirtilmiştir. Yaklaşık maliyetin gerçekçi tespit edilmemesi durumunda, ihalelerde yersiz ve fazla kamu kaynağı ödenmesine neden olabilecektir.

İdare cevabında; yaklaşık maliyeti belirlemek için Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca emsali çalışmanın yapılmamış olması, ilgili meslek odaları tarafından belirlenmiş bir fiyatın olmaması, ayrıca Ülkemizin coğrafik, iklimsel ve güvenlik bakımından farklılıklar göstermesi nedenleri gösterilmiş ise de bu nedenler yaklaşık maliyetin sadece firmalardan teklif alınarak hazırlanmasına gerekçe değildir. Bu nedenle MTA Genel Müdürlüğünün ihale konusu işlerin yaklaşık maliyetini Yönetmeliğin öngördüğü şekilde tespit etmesi gerekmektedir.

Öneri:

MTA Genel Müdürlüğünce yapılacak hizmet alımı ihalelerinde yaklaşık maliyetin mevzuatın öngördüğü şekilde ve gerçekçi olarak belirlenmesi önerilir.

BULGU 2: Zeyilname Düzenlenerek İş Miktarının ve Tutarının Arttırılması

MTA Orta Anadolu II. Bölge Müdürlüğü (Konya) tarafından, Karapınar-Ayrancı Kömür Sahası Rezerv Belirleme ve Geliştirme Projesi kapsamında, 62 adet aracın 1 ay süreyle kiralanması için 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun istisnalara ilişkin 3-f maddesi kapsamında 26.12.2016 tarihinde açık ihaleye çıkılmasına karar verilmiş ve 16.12.2016 tarihinde ilana çıkılmış, işin yaklaşık maliyeti de 324.880.- TL. olarak tespit edilmiştir.

Daha sonra, kiralanan araç sayısı ve kiralama süresi zeyilname düzenlemek suretiyle değiştirilmiş ve hizmet alım işi; 39 aracın 90 gün süreyle kiralanması olarak belirlenmiştir.

İşin yeni yaklaşık maliyeti de artarak 555.840 TL olarak tespit edilmiştir.

Bu yeni durum da 21.12.2016 tarihinde, ihale için doküman alan tek firmaya bildirilmiştir. Firma 588.600.- TL teklif ederek ihaleyi almıştır.

Kurumun 4734 sayılı Kanununun istisnalara ilişkin 3-f maddesi kapsamında yapacağı ihalelerde uyacakları esas ve usullere ilişkin olarak çıkarılan, “Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 3 üncü Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar”ın, “*Tekliflerin hazırlanması ve sunulması*” başlıklı 18 inci maddesinin son fıkrasında, “*Verilen teklifler, zeyilname düzenlenmesi hali hariç, herhangi bir sebeple geri alınamaz ve değiştirilemez.*” denilmiş bunun dışında zeyilname ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Bu itibarla aynı “Esaslar”ın 36 ncı maddesinde; “*Bu Esaslarda belirtilmeyen hususlarda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun ilgili hükümleri uygulanır.*” denildiğinden 4734 sayılı Kanun hükümlerine gidilmelidir.

4734 sayılı Kanunun “*İhale dokümanında değişiklik veya açıklama yapılması*” başlıklı 29 uncu maddesinde;

“İlân yapıldıktan sonra ihale dokümanında değişiklik yapılmaması esastır. Değişiklik yapılması zorunlu olursa, bunu gerektiren sebep ve zorunluluklar bir tutanakla tespit edilerek önceki ilânlar geçersiz sayılır ve iş yeniden aynı şekilde ilân olunur.

Ancak, ilân yapıldıktan sonra, tekliflerin hazırlanmasını veya işin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek maddi veya teknik hatalar veya eksikliklerin idarece tespit edilmesi veya isteklilerce yazılı olarak bildirilmesi halinde, ihale dokümanında değişiklikler yapılabilir. Yapılan bu değişikliklere ilişkin ihale dokümanının bağlayıcı bir parçası olan zeyilname, son teklif verme gününden en az on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ihale dokümanı alanların tamamına gönderilir. Zeyilname ile yapılan değişiklikler nedeniyle tekliflerin hazırlanabilmesi için ek süreye ihtiyaç duyulması halinde, ihale tarihi bir defaya mahsus olmak üzere en fazla yirmi gün zeyilname ile ertelenebilir. Zeyilname düzenlenmesi halinde, teklifini bu düzenlemeden önce vermiş olan isteklilere tekliflerini geri çekerek, yeniden teklif verme imkânı sağlanır.

Ayrıca, istekliler tekliflerini hazırlarken ihale dokümanında açıklanmasına ihtiyaç duyulan hususlarla ilgili olarak son teklif verme gününden yirmi gün öncesine kadar yazılı olarak açıklama talep edebilir. Bu talebin idarece uygun görülmesi halinde yapılacak

açıklama, bu tarihe kadar ihale dokümanı alan bütün isteklilere son teklif verme gününden on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ve açıklama talebinde bulunan istekli belirtilemeksizin yazılı olarak gönderilir.”

Bu hükme göre, ilân yapıldıktan sonra ihale dokümanında değişiklik yapılmaması esastır. Ancak tekliflerin hazırlanmasını veya işin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek maddi veya teknik hatalar veya eksiklikler ile sınırlı olmak üzere zeyilname ile değişiklik yapılabilmesi mümkündür.

İş miktarının arttırılması, yani ihtiyaç miktarının sonradan değiştirilmesi ise maddi veya teknik hata veya eksiklik kapsamında değerlendirilemez. Başka bir ifade ile, zeyilname ile ihaleye yeni ihtiyaçlar ve/veya konular eklenmemesi gerekir. Ancak anılan hizmet alım işinde işin miktarı ve tutarı önemli oranda arttırılmıştır.

Diğer yandan Kanunda zeyilnamenin, son teklif verme gününden en az on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ihale dokümanı alanların tamamına gönderileceği belirtilmektedir. İhale tarihi 26.12.2016 olan işe ait düzenlenen zeyilname 21.12.2016 tarihinde ihale dokümanı alan firmaya gönderilmiştir. Ancak işe ait düzenlenen zeyilname son teklif verme gününden beş gün önce istekli firmaya gönderilerek Kanunun anılan hükmüne aykırı işlem yapılmıştır.

Kamu idaresi cevabında; “Kurumumuz, Enerji Hammadde Etüt ve Arama Dairesi Başkanlığı koordinatörlüğünde yürütülen Karapınar-Ayrancı Kömür Havzası Rezerv Belirleme ve Geliştirme Projesi çalışmalarının 2017 yılı Ocak ayı sonu itibarıyla tamamlanması planlanmış, ancak yine Bakanlığımızın önemli projelerinden olan Tekirdağ-Merkez / İstanbul-Çatalca Kömür Havzası Rezerv Belirleme ve Geliştirme Projesine başlanması nedeni ile söz konusu Karapınar-Ayrancı Kömür Havzası Rezerv Belirleme ve Geliştirme Projesinde çalışmakta olan sondaj makinelerinin bir kısmı bu yeni projeye kaydırılmıştır.

Bu itibarla, Karapınar-Ayrancı Kömür Havzası Rezerv Belirleme ve Geliştirme Projesinde çalışmakta olan sondaj makinelerinin diğer projeye kaydırılması nedeni ile bu projede çalışacak personel ile buna bağlı olarak araç sayısı da azaltılmış olup, işin bitirilme süresi ise uzamıştır.

Sözleşme imzalanması sonrası gelişen bu planlama değişikliği nedeniyle işlemler bu şekilde yapılmış olup, bundan sonraki iş ve işlemlerimizde bu konuya dikkat edilecektir.”
denilmektedir.

Sonuç olarak İhalelerde zeyilnameler ile değişiklik yapılması, tekliflerin hazırlanmasını veya işin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek maddi veya teknik hatalar ve eksiklikler ile sınırlı olarak mümkündür. İş miktarının arttırılması yani ihtiyaç miktarının sonradan değiştirilmesi ise maddi veya teknik hata veya eksiklik kapsamında değerlendirilemez. Zeyilname ile ihaleye yeni ihtiyaçlar ve/veya konular eklenmemesi gerekir. Ancak anılan hizmet alım işinde zeyilname yoluyla, işin miktarı ve tutarı önemli oranda arttırılmış zeyilname yetkisi amacını aşan bir şekilde kullanılmıştır.

Öneri:

Zeyilname düzenlemek suretiyle ihalelerde yeni ihtiyaçların ve konuların eklenmemesi, işin miktarının ve tutarının arttırılmaması önerilir.

7. EKLER

EK 1: KAMU İDARESİ MALİ TABLOLARI

TABLO 1.12 BİLANÇO

Kurum Kodu : 40.40		Adı : MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		Yıl : 2017			
AKTİF HESAPLAR		N Yılı 2017		PASİF HESAPLAR		N Yılı 2017	
1 DÖNEN VARLIKLAR		447.138.527,48		3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		52.522.512,80	
10 HAZİR DEĞERLER		213.249.750,74		32 FAALİYET BORÇLARI		15.085.740,89	
102 BANKA HESABI		213.505.149,85		320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI		15.085.740,89	
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ HESABI (-)		-333.218,17		33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR		2.180.681,50	
105 DÖVİZ HESABI		15,08		330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI		800.999,19	
109 BANKA KREDİ KARTLARINDAN ALACAKLAR HESABI		77.803,98		333 EMANETLER HESABI		1.379.682,31	
12 FAALİYET ALACAKLARI		125.960.292,60		34 ALINAN AVANSLAR		19.379.578,75	
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR HESABI		95.256.713,11		340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI HESABI		19.379.578,75	
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR HESABI		30.374.876,56		36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER		7.357.029,12	
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI		328.702,93		360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI		6.575.217,66	
14 DİĞER ALACAKLAR		1.839.418,32		361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI		718.344,58	
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR HESABI		1.839.418,32		362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAHSİLAT HES		63.466,88	
15 STOKLAR		49.236.962,21		37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		8.519.482,54	
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI		49.236.962,21		372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI		8.519.482,54	
16 ÖN ÖDEMELER		51.521.034,98		4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		35.583.051,12	
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI		30.190.266,25		43 DİĞER BORÇLAR		17.268,98	
164 AKREDİTİFLER HESABI		21.330.768,73		430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI		17.268,98	
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		5.331.068,63		47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		35.565.782,14	
190 DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI		5.331.068,63		472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI		35.565.782,14	
2 DURAN VARLIKLAR		2.087.800.276,19		5 ÖZ KAYNAKLAR		2.446.833.239,75	
22 FAALİYET ALACAKLARI		696.226.924,91		50 NET DEĞER		1.942.581.578,02	
220 GELİRLERDEN ALACAKLAR		696.982.305,75		500 NET DEĞER HESABI		1.942.581.578,02	
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI		244.619,16		51 DEĞER HAREKETLERİ		59.175,98	
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR		1.391.573.351,28		519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇ HESABI		59.175,98	
250 ARAZİ VE ARSALAR HESABI		344.425.932,52		57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI		575.887.788,19	
252 BİNALAR HESABI		809.983.872,93		570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI HESABI		575.887.788,19	
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI		91.391.460,53		58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI		-349.583.724,21	
254 TAŞITLAR HESABI		316.615.671,99		580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI HESABI (-)		-349.583.724,21	
255 DEMİRBAŞLAR HESABI		29.368.284,31		59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI		277.888.421,77	
257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)		-200.211.871,00		590 DÖNEM OLUMLU FAALİYET SONUCU HESABI		277.888.421,77	
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		0,00					
260 HAKLAR HESABI		16.228.663,69					
268 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)		-16.228.663,69					
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR		0,00					
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR HESABI		1.280.450,57					
299 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)		-1.280.450,57					
AKTİF TOPLAMI		2.534.938.803,67		PASİF TOPLAMI		2.534.938.803,67	

TABLO 1.13 FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU							
Kurum Kodu : 4040				Yılı : 2017			
Adı : MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ							
Ekonomik Kodlar	GİDERİN TÜRÜ		Cari Yıl (N)	Ekonomik Kodlar	GELİRİN TÜRÜ		Cari Yıl (N)
630	GİDERLER HESABI		629.645.377,36	600	GELİRLER HESABI		1.079.402.146,93
630	01	Personel Giderleri	154.357.417,33	600	03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	178.591.640,40
630	02	Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Karşılıklar	30.158.217,38	600	04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	336.500.067,68
630	03	Mal ve Hizmet Giderleri	33.601.151,60	600	05	Diğer Geliler	561.258.719,54
630	05	Cari Transferler	17.863.283,37	600	11	Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	3.039.672,84
630	11	Değer ve Miktar Değişim Giderleri	26.695,04	600	25	Kamu İd Bedelsiz Olarak Al Mali Ol Var El Edilen Gel	12.046,47
630	12	Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	2.742.002,51	610	0	İNDİRİM, İADE VE İSKONTOLAR HESABI	171.868.347,80
630	13	Amortisman Giderleri	85.842.866,01	NET GELİR TOPLAMI :			907.533.799,13
630	14	İlk Madde ve Malzeme Giderleri	30.099.612,65				
630	20	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	66,60				
630	25	Kamu İd Bedelsiz Olarak Devr Mali Olmayan Var Kay Gid	53.780,01				
630	30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	274.899.947,30				
630	99	Diğer Giderler	337,56				
GİDERLER TOPLAMI :			629.645.377,36				
GİDERLER TOPLAMI (A)			629.645.377,36				
GELİRLER TOPLAMI (B)			1.079.402.146,93				
İNDİRİM, İADE VE İSKONTO TOPLAMI (C)			171.868.347,80				
NET GELİR (D= B- C)			907.533.799,13				
FAALİYET SONUCU D - A			277.888.421,77				

